

9η Δημερίδα Ιστορίας Περιβάλλοντος

«Οι πνεύμονες της γης»

ΠΙΟΠ, 5-6 Ιουνίου 2024

Πρόγραμμα

Τετάρτη, 5 Ιουνίου

09:30. Χαιρετισμοί συνδιοργανωτών φορέων

Α΄ συνεδρία. **Αρχαιότητα / «αγλαόν άλσος Αθήνης» (Οδύσ. Ζ 291)**

10:00. Κατερίνα Κούλη, Αναπλ. καθηγήτρια, Τομέας Ιστορικής Γεωλογίας-Παλαιοντολογίας, Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος ΕΚΠΑ, **Κοιτάζοντας μέσα από τα κλαδιά: η Ιστορία από την οπτική του δάσους**

10:15. Χριστίνα Κωνσταντακοπούλου, Ερευνήτρια, Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Ομότιμη καθηγήτρια Αρχαίας Ιστορίας και Κλασσικών Σπουδών, Birkbeck College, University of London, **Το δάσος στην αρχαιότητα: αφηγήματα αγριότητας και θρησκευτικής χρήσης**

10:30. Σουλτάνα Μαρία Βαλαμώτη, Καθηγήτρια Προϊστορικής Αρχαιολογίας, Εργαστήριο Διεπιστημονικής Αρχαιολογικής Έρευνας, Τομέας Αρχαιολογίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΠΘ, Ομάδα PlantCult, Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας και Καινοτομίας ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ – Μαρία Ντίνου, Επίκουρη καθηγήτρια Προϊστορικής Αρχαιολογίας, Εργαστήριο Διεπιστημονικής Αρχαιολογικής Έρευνας, Τομέας Αρχαιολογίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΠΘ, Ομάδα PlantCult, Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας και Καινοτομίας ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ – Αγγελική Καραθάνου, υποψ. δρ Αρχαιολογίας, Εργαστήριο Διεπιστημονικής Αρχαιολογικής Έρευνας, Τομέας Αρχαιολογίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΠΘ, Ομάδα PlantCult, Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας και Καινοτομίας ΚΕΔΕΚ ΑΠΘ, **Άνθρωποι και βλάστηση στην περιοχή του Μαλιακού και του βόρειου Ευβοϊκού κατά την Εποχή του Χαλκού: τα αρχαιοβοτανικά δεδομένα**

10:45. Αλέξανδρος Μποφύλιας, Αρχιτέκτων Μηχανικός Τοπίου, **Ο Ιστορικός Ελαιώνας των Αθηνών, η «πράσινη υποδομή» της αρχαίας Αθηναϊκής Δημοκρατίας**

11:00. Ερωτήσεις - συζήτηση

Β΄ συνεδρία. **Αρχαιότητα / «αγλαόν άλσος Αθήνης» (Οδύσ. Ζ 291)**

11:15. Ανθή Ντόβα, δρ Αρχαιολόγος, Εφορεία Αρχαιοτήτων Πειραιώς και Νήσων, ΥΠΠΟ,
Υμηττός: ίχνη της αρχαιότητας στο φυσικό περιβάλλον του βουνού

11:30. Anna Kouremenos, Lecturer in History, Sacred Heart University, Connecticut (USA), *Besa, South Attica: Forests and Hunting Traditions in Antiquity*

11:45. Βασίλης Δέτσης, Αναπλ. καθηγητής – Ελένη Γκαδόλου, μεταδιδακτορική ερευνήτρια – Κατερίνα Κουτσοβούλου, μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, *Καταγραφή θέσεων δασών στο έργο του W.M. Leake «Ταξίδια στο Μοριά» και η σύγχρονη όψη τους*

12:00. Μιχαήλ Λεφαντζής, δρ Αρχιτέκτων, Προϊστάμενος Τμήματος Μελετών Αρχαίων Μνημείων, Διεύθυνση Αναστήλωσης Αρχαίων Μνημείων Υπουργείου Πολιτισμού, *Η εννοιολογική εξέλιξη της αρχιτεκτονικής ιδέας του κήπου, από την Προϊστορία έως την Κλασική περίοδο: παράδεισοι της Ανατολής, ιερά άλση και αστικοί κήποι*

12:15. *Ερωτήσεις - συζήτηση*

12:30. *Διάλειμμα - ελαφρύ γεύμα*

Γ΄ συνεδρία. **Μέσοι χρόνοι. «λειμώνες τε και παράδεισοι και δέδρα παντοδαπά» (Βησσαρίων, Εγκώμιον εις Τραπεζούντα)**

13:15. Κέλλυ Μαυρομάτη, δρ Βυζαντινής Ιστορίας, *Περιαστικά δάση και αστικό πράσινο στο Βυζάντιο*

13:30. Αλέξανδρος Λιαρμακόπουλος, δρ Ιστορίας Βυζαντινού Δικαίου ΕΚΠΑ, *Τα περιαστικά δάση στη ρωμαϊκή και βυζαντινή νομική φιλολογία*

13:45. Ηλίας Γιαρένης, Καθηγητής Ιστορίας της Βυζαντινής Παιδείας, Αντιπρύτανης Ιονίου Πανεπιστημίου, *Οι ρητορικές περιγραφές των βυζαντινών περιαστικών δασών στο μεταίχμιο πραγματικού και φαντασιακού*

14:00. Διονύσιος Μουρελάτος, δρ Βυζαντινής Αρχαιολογίας, *Οι κήποι στη βυζαντινή ζωγραφική*

14:15. *Ερωτήσεις - συζήτηση*

Δ΄ συνεδρία. **Νεότεροι Χρόνοι. Δάσος και ύπαιθρος Ι**

14:30. Ελπίδα Βόγλη, Καθηγήτρια Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας, Σχολή Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, *Η δασική πολιτική και τα ιδιωτικά συμφέροντα στην Ελλάδα του Όθωνα: το παράδειγμα της Εύβοιας*

14:45. Ιωσήφ Μποτετζάγιας, Καθηγητής, Τμήμα Περιβάλλοντος, Πανεπιστήμιο Αιγαίου Επισκέπτης Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, *Η προστασία των ελληνικών δασών την περίοδο του Μεσοπολέμου*

- 15:00. Σπύρος Δημανόπουλος, δρ Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ιστορίας Πανεπιστημίου Κρήτης, *Η «Ελβετία» στη Μεσόγειο. Αναδάσώσεις στην Κρήτη με το βλέμμα στην κεντρική Ευρώπη και την πρωτεύουσα, 1928-1936*
- 15:15. Γιώργος Α. Κωστόπουλος, υποψ. δρ Τμήμα Περιβάλλοντος Πανεπιστημίου Αιγαίου, *Από την κατάκτηση της κορυφής του Ολύμπου στην ανακήρυξή του ως πρώτου εθνικού δρυμού της χώρας από το Μεταξικό καθεστώς το 1938*
- 15:30. Γιάννης Στογιαννίδης, επίκουρος καθηγητής, Τμήμα Αρχαιονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής, *Θεραπευτικά δάση: ζητήματα διαχείρισης τον 19ο και 20ό αιώνα*
- 15:45. Κατερίνα Γαρδίκια, Αναπλ. καθηγήτρια Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, *Τοπίο και δημόσια υγεία: η είσοδος των ευκαλύπτων στο νεοελληνικό φυσικό περιβάλλον*
- 16:00. Ερωτήσεις - συζήτηση
- «**Κινούμενα δάση**»: παρουσίαση αποτελεσμάτων εφαρμοσμένου εργαστηρίου κινουμένων σχεδίων στο ΠΙΟΠ, από την εικαστικό Μαρία-Λουκία Μητράκου

Πέμπτη, 6 Ιουνίου

Α΄ συνεδρία. Νεότεροι Χρόνοι. Δάσος και ύπαιθρος II

- 10:00. Ανδρομάχη Οικονόμου, Διευθύντρια Ερευνών, ΚΕΕΛ, Ακαδημία Αθηνών, *«Το δάσος είναι η ποθούμενη γη»: χρήσεις, πρακτικές και αντιλήψεις στην ελληνική κοινωνία. Από το χθες στο σήμερα*
- 10:15. Γιώργος Γάσιας, δρ Σύγχρονης Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Ιστορίας Πανεπιστημίου Κρήτης, *Δασικές ιδιοκτησίες στην Ελλάδα του 20ού αιώνα. Νομικές νοηματοδοτήσεις και εφαρμοσμένες πρακτικές*
- 10:30. Φάνης Δασούλας, Ε.ΔΙ.Π, Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Από τα «Μπαλταλίκια» στα δάση: η εκμετάλλευση των δασών της Κεντρικής Πίνδου*
- 10:45. Ανδρέας Καπετάνιος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ιστορίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, *«...να φυλάξουσι το ρουμάνι»: δομικός μετασχηματισμός στο Ικαριακό παλίμψηστο τοπίου και εννοιών (18ος-20ός αιώνας)*
- 11:00. Ερωτήσεις-συζήτηση

Β΄ συνεδρία. Νεότεροι χρόνοι. Δάσος και ύπαιθρος III

- 11:15. Φανούριος-Νικόλαος Σακελλαράκης, Εταιρία Προστασίας Πρεσπών/Μεσογειακό Ινστιτούτο για τη Φύση και τον άνθρωπο (MedINA) – Ειρήνη Κουτσερή, Εταιρία Προστασίας Πρεσπών – Γιώργος Φωτιάδης, Τμήμα Δασολογίας & Διαχείρισης Φυσικού

Περιβάλλοντος, Γεωπονικό Παν/μιο Αθηνών, **Πώς επηρέασαν οι κοινωνικοοικονομικές αλλαγές του 20ού αιώνα τα δάση αρκεύθου (*Juniperus excelsa*) στο Εθνικό Πάρκο Πρεσπών;**

11:30. Παντελής Μούτουλας, δρ Ιστορίας-Ανεξάρτητος Ερευνητής, **Εκμετάλλευση του δάσους από τα μονο-παραγωγικά χωριά στις ελληνικές χώρες, την προ-βιομηχανική εποχή: η περίπτωση της ναυπηγικής ξυλείας**

11:45. Γιώργος Χαρωνίτης, Αρχιόντομος, Γενικά Αρχεία του Κράτους, Κεντρική Υπηρεσία, Τμήμα Επεξεργασίας Αρχείων, Ευρετηρίασης, Εθνικού Ευρετηρίου Αρχείων (Ε.Ε.Α.) και Ειδικών ιστορικών αρχείων, **Η προστασία των δασών μέσα από τις αρχειακές πηγές των Γενικών Αρχείων του Κράτους: η περίπτωση της ορεινής Κορινθίας τις δεκαετίες 1950-1960 από το αρχείο της Διεύθυνσης Δασών του Υπουργείου Γεωργίας**

12:00. Τερέζα Παναγοπούλου, Αρχιόντομος MSc – Ελένη Μπενέκη, Ιστορικός ΜΑ, Ιστορικό Αρχείο Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς, **Δασική εκμετάλλευση και δασική οικονομία: η παρέμβαση της Αγροτικής Τραπεζής της Ελλάδος**

12:15. Ερωτήσεις - συζήτηση

12:30. Διάλειμμα - ελαφρύ γεύμα

Γ. συνεδρία. **Νεότεροι χρόνοι. Πράσινο και πόλη: περιαστικά δάση, άλση, κήποι I**

13:15. Αναστασία Νικολογιάννη, AMLI Αρχιτέκτονας Τοπίου PhD-ειδίκευση κλιματική κρίση, Γεωπόνος M.Sc., Πρόεδρος ομάδας εργασίας ΕΡΑ IFLA, Πιστοποιημένη επαγγελματίας στη μετάβαση αειφορικών τεχνικών ΕΙΤ Climate-KIC, **Η εξέλιξη των κηπουπόλεων/πράσινων πόλεων (*garden cities, green cities*) και η συμβολή τους στην επιρροή του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού**

13:30. Πέτρος Κακούρος, δρ Δασολογίας ΑΠΘ, Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας/Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων-Υγροτόπων – Δημήτρης Πιστικούδης, Περιστέρα Κουράκλη, Σταύρος Καραϊσαρίδης, Παναγιώτης Νοχουσίδης, Δασαρχείο Θεσσαλονίκης, **Δάσος Χορτιάτη: μια ιστορία φύσης και πολιτισμού**

13:45. Όλγα Μπακιρτζή, δρ Γεωπόνος, Αρχιτέκτων Τοπίου MLA, Αρχαιολογική Υπηρεσία, ΥΠ.ΠΟ. – Ευάγγελος Ματζίρης, δρ Δασολόγος Διεύθυνση Διαχείρισης Πρασίνου και Περιβάλλοντος, Δήμος Θεσ/νίκης, **Το Πάρκο της ΧΑΝΘ, ένας χώρος αναψυχής στη Θεσσαλονίκη του Μεσοπολέμου**

14:00. Λένα Αθανασιάδου, δρ Αρχιτέκτων Τοπίου-Γεωπόνος, ΕΔΠ Τμήματος Γεωπονίας ΑΠΘ, Πρόεδρος Πανελληνίου Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Τοπίου, **Κήποι στη Θεσσαλονίκη του 19ου και του 20ού αιώνα: χώροι και αντιπροσωπευτικά είδη φυτών**

14:15. Ερωτήσεις-συζήτηση

Δ' συνεδρία. Νεότεροι χρόνοι. **Πράσινο και πόλη: περιαστικά δάση, άλση, κήποι II**

14:30. Αγγελική Παρασκευοπούλου, Αναπλ. καθηγήτρια Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, **Εθνικός Κήπος**

14:45. Ρίβα Λάββα, Αναπλ. καθηγήτρια, Σχολή Αρχιτεκτόνων-Μηχανικών ΕΜΠ, **Ο Κήπος του Λαού. Οι μεταμορφώσεις του Άλσους του Θησείου**

15:00. Γιώργος Πατρίκιος, Επίκ. καθηγητής, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Δημοκρίτειο Παν/μιο Θράκης, **Μητροπολιτικό Πάρκο Γουδή-Ιλισσός: 45 χρόνια σχεδιάζεται...**

15:15. Φερενίκη Βαρταβάλη, Ειδική Λειτουργική Επιστήμονας β' βαθμίδας ΕΚΚΕ – Γιώργος Κανδύλης, ερευνητής β' βαθμίδας ΕΚΚΕ – Πέννυ Κουτρολίκου, Αναπλ. καθηγήτρια Αρχιτεκτονικής ΕΜΠ, **Πεδίον του Άρεως**

15:30. Ιωάννης Σκολαρίγκας, Δασολόγος Βοτανικού Κήπου Ιουλίας & Αλέξανδρου Ν. Διομήδους, **Το δάσος του Βοτανικού Κήπου και η ιστορία του**

15.45. **Ερωτήσεις-συζήτηση**